

Oliver Pötzsch

Hrobár a vražda v krypte

Vyčiňá vo Viedni duch?

Hrobár a vražda v krypte

IKAR

Oliver Pötzsch

*Hrobár
a vražda v krypte*

Preložila Martina Šturcelová

IKAR

HROBÁR A VRAŽDA V KRYPTĚ

Oliver Pötzsch

Der Totengräber und der Mord in der Krypte

Copyright © by Ullstein Buchverlage GmbH, Berlin.

Published in 2023 by Ullstein Paperback Verlag

Translation © 2024 by Martina Šturcelová

Jacket design © 2024 by Monika Juríková

Slovak edition © 2024 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-9634-3

Drahé čitateľky a drahí čitatelia, túto knihu venujem vám,
lebo so mnou už viac než pätnásť rokov objavujete ríše fantázie.
Ďakujem za vašu vernosť, povzbudenie a mnoho milých slov,
ktorými ma denne motivujete vytvárať nové svety!

Najväčším klamom je očividná skutočnosť.

Arthur Conan Doyle

ZOZNAM POSTÁV

Viedenské policajné riaditeľstvo

Leopold von Herzfeldt, inšpektor,
Paul Leinkirchner, hlavný inšpektor,
Moritz Stukart, hlavný policajný radca,
Erich Loibl, inšpektor,
Julia Wolfová, fotografka.

Hlavný viedenský cintorín

Augustin Rothmayer, hrobár,
Anna, sirota.

Účastníci seáns

Maria Vanottiová, operná speváčka,
Claire Paulyová, médium,
doktor Theodor Lichtenstein, lekár a odporca špiritizmu,
Richard Landing, klavirista,
profesor Siegfried Schneider, klasický filológ,
Eleonore von Drascheová-Wartinbergová, manželka tehlového
baróna Richarda von Drascheho-Wartinberga,
Arthur Conan Doyle, spisovateľ.

Ďalšie postavy

profesor Eduard Hofmann, vedúci inštitútu súdneho lekárstva,
Wilhelmine von Herzfeldtová, Leova matka,
Harry Sommer, reportér *Nového viedenského žurnálu*,
Adelheid Rinsingerová, Leova domáca,
tučná Elli, majiteľka nevestinca K modrému dragúnovi,
Bruno, vyhadzovač v nevestinci,
Margarethe, Juliina kamarátka,
Hermine Schuhová, dcéra baróna Karla von Reichenbacha,
profesor Franz Exner, jej zať,
Ingrid Exnerová, jej dcéra,
Gustav von Meyerling, fotograf duchov,
Adolf Becher, obchodný riaditeľ zámockého hotela Cobenzl,
slečna Annegret Wildmoserová, vedúca sirotinca,
bezbožný Niko a Čert, dozorcovia v sirotinci.

Zo zbierky Prízraky a strašidelné úkazy, Augustin Rothmayer, Viedeň 1895

Duchovia a strašidlá sú na svete zrejme tak dlho ako ľudia.

Už starovekí Gréci a Rimania spomínali úbohé duše, ktoré v podsvetí nevedia nájsť pokoj. Potulujú sa zabalené v bielych plachtách, plačú a bedákajú. Často sa zjavujú po nociach na cintorínoch, najmä v hodine duchov medzi polnocou a jednou hodinou. Vznášajú sa vo vzduchu, dokážu prechádzať cez steny, dokonca aj cez ľudí. Ich vzhľad skrátka vzbudzuje hrôzu. Niektoré takéto prízraky vedia hovoriť, iné menia podobu, prípadne ich zjavovanie často súvisí s náhlym ochladením (hrobový chlad). V starých knihách sa píše aj o strašidelných zvieratách bez hlavy alebo s tromi končatinami.

*Ja osobne som nezažil nijaké zjavenie ducha, hoci už dlhé roky pracujem ako hrobár na hlavnom viedenskom cintoríne. Zato som videl plačúce matky, čo nechceli veriť, že milované dieťa ich opustilo tak skoro, statočných manželov, ktorých vzlyky sa odrážali od hĺbky vykopaných hrobov, ale aj ľudí, čo plúli na trubly s opo-
vrbnutím voči tým, ktorí podľa nich dopadli ešte celkom dobre. V niektorých prípadoch si mŕtvi zoberú svoje tajomstvá navždy so sebou.*

*Pri štúdiu odbornej literatúry som si všimol, že zjavenie du-
cha často sprevádza nevyriešený zločin, napríklad vražda. Úbohá
duša môže prejsť na druhú stranu, až keď sa prípad vyrieši, nájde
sa vrah a skutok potrestajú.*

A také niečo som skutočne raz zažil.

PROLÓG

*Viedeň, Dóm svätého Štefana,
sobota večer 17. augusta 1895*

Kostolník Josef Waldleitner otvoril dvere hrobky a do tváre mu udrel ľadový závan vetra. Vzduch páchol prachom, plesňou, rozkladom a niečím, čo cítil zrejme iba Waldleitner. Bol to pach starých rozpadnutých kostí.

Pach smrti, pomyslel si kostolník v pokročilom veku a strčil si zväzok zhrdzavených kľúčov do vrecka. Raz budeme takto páchnuť všetci.

Dolu viedli strmé kamenné schody vychodené generáciami duchovných. Navzdory pokročilej hodine vládli vonku na námestí pred Dómom svätého Štefana vysoké letné teploty. Waldleitnera napriek tomu striaslo a podvedome zašmátral po svojej zodratej kutni. Mal pocit, akoby schody neviedli len na nižšie podlažie, ale aj do iného storočia. Kostolník sa prežehnal a otočil sa k malej skupinke, ktorá netrpezlivo čakala za jeho chrbtom.

„Dúfam, že drahé dámy a vážení páni nemajú nič proti príjemnému chladnému vánku,“ prehovoril Waldleitner.

„Nezabúdajte, že mŕtvi tam dole sú oblečení ešte úspornejšie a nemrznú.“

Pohľadom preletel po dvoch dospievajúcich dievčatách v tenkých šatách. Stáli pri dáme so zatrpknutým výrazom a slameným klobúkom, zrejme matke. Dievčatá sa chichotali a mierne pritom očerveneli. Vtedy ich otec za nimi nervózne poklepkal po zemi vychádzkovou palicou.

„Pauline, Adelheid, správajte sa slušne! Nie sme vo Würstelprátri!“ Elegantne oblečený muž vo fraku a s cylindrom držal v ruke rovnako ako ostatní sviečku, ktorá v prievane pri vchode do hrobky jemne plápolala.

„Mohli by sme sa konečne pohnúť?“ zahundral ďalší návštevník, mladý študent, ktorý už očividne čo-to popil so svojím spoločníkom. Posunul si čiapku z prepotenej tváre. „S Karlom by sme si potom v pohostinstve radi pripili na kostlivca.“ Zakryl si ústa a odgrgol si. Dáma so slameným klobúkom si ho zlostne premerala.

Kostolník Josef Waldleitner si ticho vzdychol. Títo takzvaní turisti boli ako pliaga. Už niekoľko desaťročí sa vo Viedni objavovali čoraz častejšie. Zvyčajne šlo o Nemčúrov z Berlína alebo Frankfurtu, ktorí sa hrali na veľkých pánov a neskôr si vo viedenských kaviarňach objednávali harmančekový čaj, lebo sa prejedli výdatných rakúskych múčnikov. Niekedy sa dovalili ako Huni a žiadali od hudobníkov zahrať pruský pochod. Prinášali však do mesta peniaze a tie mnohí Viedenčania bolestne potrebovali. Od veľkého krachu na burze ešte neuplynulo veľa času, život bol čoraz drahší a platilo to aj pre jednoduchého kostolníka v Dóme svätého Štefana.

Waldleitner siahol po lampáši a stúpil na prvý z klzkých schodov. „Prosím, kráčajte za mnou s patričnou opatrnosťou,“ oslovil skupinku. „A dbajte, aby vám nezhasli sviečky.“

Človek ľahko zabľúdi. Ktovie, ktorí duchovia tu v noci strašia.“

„Niektoré ženské sú hundrajúce bledé prízraky už počas života,“ šepol študent a zaškľbil na dámu so slameným klobúkom a stisnutými perami. Obaja mladíci sa zasmiali a zišli do krypty za rodinou.

Waldleitner kráčal s lampášom napred a opäť uvažoval, či nebolo chybou vziať dnes do hrobky ešte zopár návštevníkov. Farár naňho škaredo pozeral, takmer akoby čosi tušil. Za Waldleitnerom najprv prišla tá rodina z Frankfurtu a v prvej chvíli ju chcel odmietnuť. Vzápätí sa však objavili ešte dvaja berlínski študenti a ponúkli peknú sumičku. Dočerta, tušil vôbec ten fajnový kňaz, aký úbohý plat dostáva kostolník Waldleitner? Mohol si hádam aspoň kde-tu niečo privyrobiť. Ved' komu to prekážalo? Mŕtvym sotva, z nich sa ešte nikto nestážoval na rušenie posmrtného pokoja.

Medzitým zostúpili do pivničnej chodby, z ktorej napravo aj naľavo viedli vysoké pohrebné komory. Páchlo tam vlhkosťou a stuchlinou, na kamennej podlahe sa vytvárala slizká vrstva. Waldleitner zasvietil do jednej z komôr a za chrbtom mu ktosi vydesene vykrikol. Ozvala sa staršia zo sestier.

„Brr, ved' to sú lebky! Oci, pozerajú sa na mňa!“

Pod zamurovaným bránovým oblúkom naozaj ležalo niekoľko radov lebiek a vo svetle lampáša a mihotajúcich sviečok vyzerali, akoby sa škerili na turistov. Vedľa nich ktosi vytvoril hľbu z kostí, ktorá pôsobila, že sa každú chvíľu zrúti.

Študent s čiapkou sa zaškľabil. „Čo si čakala, maličká? Strašidlo, čo tu bude predávať pražené mandle?“ So znudným výrazom sa otočil k Waldleitnerovi. „Kolkto mŕtvych asi leží v tejto krypte?“

„Presne to nevieme, zrejme vyše desaťtisíc.“ Kostolník pokrčil plecami. „Možno aj viac, mnohé komory dávno zamurovali. Nikto netuší, čo sa za nimi nachádza.“

Pán s cylindrom zapískal. „Mesto pod mestom. Pozoruhodné!“

Waldleitner prikývol. „Kedysi ležal okolo Dómu svätého Štefana cintorín, ale z dôvodu znečistenia vzduchu jedovatými škodlivinami ho zavreli už za vlády cisára Jozefa. Počas veľkej morovej nákazy hádzali mŕtvych jednoducho sem.“ Mávol rukou. „Podďte za mnou, prosím, a dávajte pozor, kam stúpate! Všade sú kosti.“

Odkiaľsi fúkol vietor a rozhojdal Waldleitnerovi kutňu, akoby ho za ňu potáhovali ruky mŕtvol. Kostolník vedel, že je to iba prelud. Sem dolu chodieval často. Aj včera tu bol s väčšou skupinou, v ktorej sa takisto našiel jeden mudrlant. Len čo začal Waldleitner rozprávať príbeh o duchoch, ten chlap mu do toho skákal hlúpymi otázkami. Akoby niekoho zaujímali presné teploty alebo roky! Ľudia sa prišli báť. To bolo všetko.

Waldleitner im k strachu občas pomohol. Samozrejme, za patričnú odmenu.

Odkedy asi pred sto rokmi katakomby zavreli, kostolníci neustále schádzali dolu s návštevníkmi ochotnými zaplatiť. Bolo to síce zakázané, ale cirkev vždy prižmúrila oko. Nikto však nesmel chodiť do biskupskej hrobky alebo dokonca do krypty Habsburgovcov. Zaplombované kniežacie truhly ľudí nezaujímali, zato ich priťahovali bledé lebky, kosti zarastené machom a hrôzostrašné príbehy. A tých bolo dolu viac než dost!

V starých rozprávaniach sa spomínal neznesiteľný zápach, čo prenikal cez strop až von na námestie. Iní si šuškali o vzdychoch a kriku nebohých, ktoré sa ozývali v dóme.

Jedného dňa komory už nestačili a vtedy odvážni duchovní zišli dolu s odsúdenými trestancami a lopatami nahrnuli kosti na kopy, aby sa získalo viac miesta. Hovorilo sa, že jedného trestanca tam zabudli a jeho telo sa našlo až oveľa neskôr. Mumifikované ústa mal otvorené, akoby kričal, lebo mu osobne podali ruky stovky duchov.

Skupinka medzitým prešla k ďalšej veľkej komore. Waldleitner za sebou začul niekoľko vystrašených povzdychov a spokojne prikývol. Toto miesto vyvolalo vždy veľký dojem.

Lebky a kosti ležali rozhádzané, niektoré telá sa ešte nestihli rozložiť a držali ich dokopy vyschnuté šlachy a plesnivé šaty. O jednu stenu sa opierala mŕtvola ženy zabalená do špinavých čiernych handier, ktoré boli kedysi zrejme prepychovým rúchom. Na lebke ostali prilepené kúsky závoja, pod nimi bolo vidieť zvyšky vlasov. Na kostiach jednej z nôh ešte visela kožená topánka.

Staršie z dievčat zhrozene zvrísklo a chytilo sa za ústa, mladšia sestra si zatiaľ fascinovane obzerala mumifikované telo.

„Heinz Rüdiger!“ vykrikla žena v klobúku. „Je to strašné! Nemali sme sem dievčatá brať.“

„Upokoj sa, Mathilde!“ tíšil ju manžel s vreckovkou na ústach. „Až také zlé to nie je. Mimochodom, mám ti pripomenúť, kto sem dolu chcel ísť? Keby bolo po mojom, ponevierali by sme sa teraz po parku Volksgarten a potom...“

Opäť zaznel výkrik, ktorý tentoraz pochádzal z úst mladšej zo sestier. Rozstrasenými prstami ukazovala na tmavý roh v komore, kde sa za hĺbou kostí krčilo čosi čierne.

„Pozri sa, oci, tam vzadu,“ šepla. „Je to duch?“

„Dočerta!“ zvolal jeden zo študentov. „Zasviette tam! Naozaj tam niečo ...“

Josef Waldleitner zdvihol lampáš a zbadal, čo tam leží.
„Ježiš a Mária,“ hlesol. „Čo pre zmilovanie Božie...?“

Vtom popod klenby fúkol prievan a zhasol všetky sviečky. Tma bola taká dokonalá, že Waldleitner mal pocit, akoby spadol do hlbokého jazera.

Vzápätí okolo neho vypukol chaos.

1. KAPITOLA

V ten istý večer pred Viedenskou operou

Viedenská opera príjemne žiarila nažlto ako jantár.

Julia stála na druhej strane cesty a obzerala si obrovskú budovu s množstvom okien, za ktorými sa trblietalo a blýskalo. Po širokej ulici sa tiahol takmer nekonečný prúd fiakov, každý postupne zastavil a vyplul vzácny náklad – dámy v naberaných šatách po členky, s natupírovanými účesmi a trúfalými klobúkmi, pánov vo frakoch a v cylindroch, kde-tu aj s vychádzkovou palicou alebo vejúcim hodvábnym šálom. Ukázali sa aj matróny v pokročilom veku ovešané perlovými náhrdelníkmi a zlatými šperkmi, ktoré za sebou ťahali vetkých manželov. V tento sobotný večer všetci smerovali k arkádam opery a tam sa vítali úklonmi či bozkami na ruku. Úzka spoločnosť si tu každý týždeň dávala schôdzku.

Julia nikde nevidela deti. Predstavila si všetky unavené a prepracované guvernanky a pestúanky, ktoré rozmazaným potomkom zrejme práve spievali uspávanky. Podvedome sa usmiala. Aj jej dcéru Sisi teraz ukladali do postele, ibaže v jej prípade to robili vymaľované prostitútky

a obrovský vyhadzovač s vizážou bitkára, ktorý Sisi plnil každé želanie. Čo by na to asi povedalo toto fajnové panstvo? Julia sa ešte raz zhlboka nadýchla, vysunula bradu a sebaisto vykročila cez ulicu. Tak vznešene, až kočiši spomalili a vyvalovali na ňu oči.

„Úctivý služobník, krásna dáma!“ zavolal na ňu jeden z nich a nadvihol si pinč. „Kam ste sa vybrali?“

„Do opery,“ odvetila Julia tlmene. Viac-menej pre seba. „Idem do Viedenskej opery.“

Stále jej pripadalo neuveriteľné, že o chvíľu vkročí do tohto symbolu mesta, do prvej budovy na Okružnej triede, do ktorej už pred rokmi zaviedli elektrinu. Zohnať lístky do Viedenskej opery bolo v podstate nemožné, väčšinu si rozdelili bohatí návštevníci. Ak ostali nejaké miesta, zvyčajne na státie v zadných radoch, a aj za tie sa platili hriechne peniaze. Leo však využil kontakty a lístky do lôžky dostala Julia od neho na narodeniny. Lichotilo jej, že na jej sviatok nezabudol. Spočiatku sa trochu okúňala. Nepáčilo sa jej, keď pre ňu kupoval drahé veci. Zakaždým jej to pripomenulo, že pochádzajú z rozličných svetov. On z aristokracie, ona úplne zdola. Ako by mohlo také niečo dobre dopadnúť?

Prvý raz sa stretli pred dvomi rokmi na viedenskom policajnom prezídiu a prežili spolu už kadečo, no v posledných mesiacoch k sebe opäť nachádzali cestu. Dnešný večer v opere, ktorý vyšiel presne na deň jej narodenín, bol pre ňu výnimočný. Už v detstve snívala, že raz navštíví slávnú Viedenskú operu. A teraz sa jej sen konečne splní!

Zastala pri mramorovej fontáne vľavo od vchodu, ktorú si s Leom dohodli ako miesto stretnutia. Poobzerala sa. Zvyčajne prichádzal v poslednej chvíli a ani teraz sa ešte nezjavil. Julia čakala pri žblnkajúcej fontáne a snažila sa tváriť, akoby bolo úplne normálne, že dcéra chudobného